

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Institutiones Canonicae Sive Ius Ecclesiasticum

Wiestner, Jacob

Monachii, 1705

Art. I. De Decimarum Natura Varietate & Origine.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62668](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62668)

TITVLVS XXX.

De Decimis, Primitiis & Oblationibus.

Restant ex Juribus Parochiarum Oblationes præsertim, quæ inter Missarum solennia fiunt: & fructuum Primitiæ Decimæque, Spiritualia ministrantibus illarû Re-
ctorib⁹ debita pro congrua sustentatione.

11. *Quoad Ceremonialia & Judicialia præcepta Christi morte cessantia.*

ARTICVLVS I. De Decimarum Natura, Varietate & Origine.

SUMMARIUM.

1. Decima sunt decima pars justè quæstorum,
2. Mobilium tamen, non etiam immobilium, bonorum,
3. Ecclesie ministris persolvenda.
4. Sintque vel Reales vel Personales.
5. Ex quibus Mixta Realium Jure censentur.
6. Reales alia Majores sunt, & alia Minores.
7. Decima, quatenus sustentationem continent, Naturali:
8. Quoad decimam partem Reales,
9. Et ipsa etiam Personales Jure Ecclesiastico debentur:
10. Licet in Veteri Testamento fuerint Juris Divini,

Decimæ, si nominis etymon spectemus, decima cujusque rei pars, l. Si quis rem 2. §. fin. junctâ Glossâ V. Decimam, ff. de Pollicitat. prout hoc loco accipiuntur, sunt Decima pars bonorum mobilium quot annis justè quæstorum, Ecclesie ministris persolvenda, can. Quicumque, 10. q. 7. c. Pervenit 5. c. Non est 22. c. Transmisit 23. Et. hæc Rubr. Mobilium, inquam; quia Decimæ in novo Testamento ad imitationem veteris sunt introductæ; atque idcirco, sicut in isto Dominus Deus non de possessionib⁹ & terris: sed earum fructibus Decimas sibi solvi præcepit, Numer. cap. 18. v. 27. sic & in illo non de rebus immobilibus, sive de ipsis prædiis ac fundis, sed de mobilibus, ut sunt istorum fructus, sunt solvendæ, Barbosa de Offic. Parochi cap. 28. §. 1. num. 26.

Ex qua descriptione patet, sermonem hic non esse de Decimis, quæ solvuntur titulo mere prophanò: & exiguntur instar tributis, prædiis aliquando impositi à dominis temporalibus, de quibus Tholosan. Syntag. Lib. 2, cap. 20. n. 1. Neque etiam de iis, quas exigente gravi Ecclesie necessi-

Aa a a 3

necessitate, summi Pontifices de bonis Ecclesiasticis sibi vel aliis ad tempus vendendas extra ordinem imponunt, juxta *Clement. fin. junctâ Glossâ V. Si beneficio- rum, & Extravag. 1. inter comm.* sed de iis duntaxat, quæ Parochis & similibus, Sacramenta aliâque spiritualia ex officio ministrantibus, de fructibus & lucro annuatim præstantur, aut ab iis originem ducunt. Quò modò acceptas Decimas in Lege Mosaica Exo di *cap. 22. v. 29. Levit. cap. 27. v. 30. Numer. cap. 18. v. 21. Deuteron. cap. 12. v. 11. & cap. 14. v. 22. &c.* & ante istam à Patriarchis Abraham & Jacob, *Genes. cap. 14. v. 20. & cap. 28. v. 22. & Hebræor. cap. 7. v. 6.* quin apud alias etiam Gentes, quas aliqua Religionis cura tangebatur, Diis de thure & cinamomo apud Arabes & Ægyptios, *Plinius Hist. Nat. Lib. 29. cap. 14.* à Cyro de præda, *Herodot. Lib. 1.* de aliis rebus ab aliis solutas, *Diodorus Lib. 5. & Tholof. l. cit. n. 2.* narrant. In Nova autem Lege ad Veteris imitationem præstari, & in dubio, propter commune Jus Ecclesiasticum & generalem Consuetudinem, esse præsumuntur, quæcunque in Christianorum provinciis solvantur, ut notat *cit. Laiman cap. 1. n. 5.*

Ita acceptæ Decimæ aliæ Reales sunt, aliæ Personales. Reales sive, ut etiam vocantur, Prædiales dicuntur, quæ penduntur ex fructibus prædiorum & fundorum, v.g. agrorum, vinearum, pratorum, hortorum, sylvarum, arborum &c. Personales verò, quæ solvantur ex lucro humanâ industriâ, v.g. ex negotiatione, ventione, militia, alicujus artis professione justè quaesito, *Laiman cit. cap. 1. n. 3. & Vallenfis ad hanc Rubr. §. 4. n. 2.*

Duabus his speciebus Holtiensis in *Summa n. 3.* & alii addunt Decimas ex utrisque sive Realibus & Personalibus Mixtas: quales vocant, quæ solvantur ex

fructibus pecorum & avium, ad quorum productionem in prædiis cum natura personalis industria & custodia humana concurrunt: cujusmodi fructus sunt lac, butyrum, caseus, agni, ova, pulli gallinarum, anserum &c. Non male tamen alii, hujusmodi decimas Prædialibus æquales, duas tantum species agnoscunt partim; quòd in Veteri Lege ex obligatione solverentur solæ Reales, *S. Thomas 2. 2. q. 87. art. 2.* in Nova autem sanctione Ecclesiasticæ præter eas memorant solæ Personales, *c. Pastoralis 28. & c. Ad Apostolicam 20.* idèoque *Glossâ ibi V. Personales*, eas, quæ penduntur et animalibus, prioribus decimis adnumeret. Neque id immeritò; cum exhibentur iisdem, quibus Reales, scilicet Parochiis, intra quarum fines pascentur animalia & aves, ex quibus agni, pulli, ova proveniunt, ut cum *Glossâ cit. ad verbum* Laiman *Tract. cit. cap. 4. n. 5.* præter verò quòd cum natura industria humana etiam concurrat ad productionem vini frumenti aliorumque ejusmodi fructuum, ex quibus solutæ decimæ Realibus connumerantur, *Engel ad hanc Rubr. §. n. 1.*

Decimarum Prædialium, ut notat in usu sunt, aliqua dicuntur Majores, & aliæ Minores: quarum illæ ex frumento, vino, oleo & similibus: istæ verò ex fructibus hortorum, fœtibus animalium, aliisque ejusmodi rebus minutis præstantur, *Canisus ad Rubr. cit. cap. 2. n. 4.*

De Decimis hæcenus declaratis Dubium & satis celebris controversia est, quò Jure sint introductæ. *Glossâ enim in c. 1. V. Decimarum, in 8. Anselm. ibid. & Innocentius in c. fin. de Prædialibus, quascunque etiam Personales. Alii apud Covarruviam Lib. 1. Var. cap. 7. n. 2.* solas Reales Divinò, imò Naturali Personales autem Ecclesiasticò Jure introductas

introductas volunt. De Realibus id defumunt partim ex *c. 1. c. Parochianos 1. q. 8. c. Tua nobis 2. 6.* quorum textuum prioribus & *c. Tua 2. 5.* non ab homine, sed à Deo instituta: posteriori verò in signum universalis domini à Deo sibi reservata dicuntur: partim; quòd, juxta dicta, earum prælatio in Lege Veteri præcepta: imò ante omnem legem Positivam & cum Naturæ lex sola obligaret, à Patriarchis jam fuerit recepta. De Personalibus autem ex eo; quòd earum sacræ Litteræ nullam, sed primam mentionem faciunt Canones Ecclesiastici, *c. Ad Apostolica & c. Pastoralia cit.*

Alii demum, quos Covarruvias *cit. n. 1. Gutierrez 2. Canon. Lib. 2. cap. 21. n. 18. Suarez Tract. 2. de Relig. Lib. 1. cap. 10. n. 3. & cit. Camillus cap. 3. n. 7.* sequuntur, Decimas in Novo Testamento, quoad alimenta sive congruam sustentationem, quam includunt, Divinò, imò Naturali: quoad quotam sive determinationem decimæ potiùs, quàm octava aut vigesima partis fructuum Jure solum Ecclesiasticò debitas, docent. Primæ partis rationem reddunt; quòd Naturalis ratio dicit, eos, qui spiritalia ministrant, alendos, & operarium cibò suo dignum, Christus Matth. *cap. 10. v. 10. & Lucæ cap. 10. v. 7.* utque, qui Evangelium annuntiant, de Evangelio vivant, à Deo ordinatum, S. Paulus 1. Corinth. *cap. 9. v. 14.* pronuntiãrunt. Quibus consonant, quæ idem Gentium Doctor i. Timothy. *cap. 5. v. 18.* scripsit. Secundæ partis ratio est; quòd imprimis lex Naturalis, etiam dicit, Ecclesiæ ministris & Pastoribus animarum congrua alimenta præbenda: tamen non exigat certam fructuum aut aliarum rerum quotam: & decima fructuum pars, pro locorum temporumque, cæli soliq; & inde pendens fertilitatis sterilitatisque varietate, nunc majore

rem, aliàs minorem; ac proinde ad congrua alimenta nunc magis, aliàs minùs sufficientem fructuum quantitatem efficiat. Deinde; quòd in Novo Testamento, de decima fructuum parte Ecclesiæ ministris solvenda, nullum præceptum ab ejus legum conditore Christo Domino uspiam sit latum.

Allegari quidem ab aliquibus solet illud Christi Matth. *cap. 23. v. 23. Decimatis mentham, anethum & cuminum:* quibus subjiciens verba, *Hac oportuit facere, & illa non omittere,* præceptum renovasse videtur. Sed perperam; quia, cum Christus non dixerit, *Oportet,* quòd præfens & in nova Lege durable: sed *Oportuit,* quòd verbò præteritum præceptum denotatur, ex ejus verbis plus non inferitur, quàm Judæis adhærentibus legi Mosaicæ, sicut decimationem menthæ, anethi &c. non omittendam, sic adimplenda fuisse alia & graviora præcepta: quæ quòd insuper haberent, minutis solum observatis, à Christo graviter & merito sunt objurgati, Tostatus *in cit. cap. 23. q. 149.* Unde fructuum partem decimam in Novo Testamento Jure solum Ecclesiasticò, quod hoc Titulò & Decretò *causa 16. q. 1.* habetur, deberi est necesse.

Confirmantur ista; quia Regulares & alii à solvendis decimis aliquando exemptuntur privilegiò Apostolicò, *can. Decimas 47. q. 1. cit. c. Ex multiplici 3. c. Ex parte 10. c. Nuper 34. Sc. hâc Rubr. & c. fin. de Privileg. & per præscriptionis & consuetudinis vias eas exhibendi obligatio tolli & exigendi jus acquiri potest ab eo, cui hoc de Jure non competit, c. Cum sint 18. Sc. hâc Rubr. c. Ad aures 6. de Prescript. & c. 1. in 6.* Imò decimæ Personales fere ubique non-usu sublatae sunt, teste Panormit. *in c. Cum homines 7. n. 5. & Navarro Manual. cap. 2. n. 31.* quæ fieri non possent, si eas exhibendi obligatio esset

tio esset Juris Naturalis aut Divini, arg. c. fin. de Consuet.

10. Neque dictis obstant primò textus allegati; quia iis decimæ Divinò Jure introductæ dicuntur, in quantum necessariæ sunt ad Ecclesiæ ministrorum sustentationem: determinatio verò certæ quotæ in Novo Testamento ad imitationem quidem Veteris & à Deo latæ Legis, sed immediatè à legislatore Ecclesiastico est facta, Canisius *cit. cap. 3. n. 13.* & Gonzalez *in c. In quibusdam 32. §. Illa, n. 4.*

11. Neque secundò; quòd decimæ ante Legem Mosaicam à Patriarchis oblatæ perhibeantur Genes. *cap. 14. v. 20. & cap. 28. v. 22.* quia ab his, id in gratiarum actionem liberæ voluntatis potius, quam ullius legis determinatione est factum, Suarez *cit. cap. 10. n. 4.* & Azor *p. 1. Institut. lib. 7. cap. 23. q. 2.*

Neque tertio; quòd ex præcepto Divino solutæ sint in Lege Veteri; quia illud & generaliter Cæremonialia & Judicialia ejus præcepta omnia, teste Apostolo ad Hebraeos *cap. 7. v. 12.* & S. Augustino *c. Translatio 3. de Consuet.* relatò, cessarunt morte Christi: qui, præter Decalogi Moralium præcepta, ferè nulli Cæremoniale & Judiciale tradidit, nisi quæ ad Fidè, Spem & Charitatem, ad Sacramenta & sacrificia spectant, secundum receptam doctrinam S. Thomæ *1. 2. q. 108. art. 1. & 2.*

ARTICULUS II.

De Rebus, ex quibus:
& Modo, quò Decimæ
sunt solvendæ.

SUMMARIUM.

11. Decimæ præstandæ sunt de omnibus mobilibus:

13. Non tamen ultimæ voluntatis veli-
Etia vel donatiæ.

14. De illicitè questis non recipiuntur:

15. Nisi ita quasita justè revertantur,

16. Et respuerit, qui ex iis decimam
solvit.

17. Decima Reales debentur integre;

18. Personales post deductas expensas;

19. Reales de Jure statim;

20. Personales in fine anni;

21. Et debitoris expensis sunt præstan-
dæ:

22. Licet Consuetudine aliud obviet.

Regulæ instar est, Decimæ sol-
vendæ generaliter de omni-
bus fructibus & proventus
Naturæ beneficii aut hono-
ris ministerii annuatim productis, &
Nuntios *6. c. Ex parte 21. &c.*

In specie autem debentur extrinsecus
omni grano seu fromento & leguminibus
universis: de fructibus arborum &
hortorum: de ferreo: de pecoribus, diti
& similibus, *c. Ex multiplici 3. c. Pro-
venit 5. c. Non est 22.* de proventus mo-
lendariorum & piscinarum, *c. Terentia
cit. & c. Ex transmissa 23.* de pascuis
est, pretiò, quò locantur aut venduntur,
& de pensionibus domorum, *c. Commis-
sum 7. & c. Pastoralis 28.* de negotiatione
sive lucro, rerum venditione aliisque ho-
tis contractibus quæsito: de piscatione,
aucupio, venatione & ipsa etiam militia
seu captis in bello, *c. Non est est. de con-
nibus bonis labore, artificio aliave simili
professione & industria humana compo-
ratis, c. Non est & c. Pastoralis cit. ut. li
ex dictis & similibus fructibus aliqui in
anno sapius producantur & percipiuntur,
sæpius etiam eorum decimæ sunt sol-
vendæ, *c. Ex parte 21. & illi DD.*
Dixi, *Jure communi;* quia ex Con-
suetudine*